

Sygn. akt II Ca 703/19

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 sierpnia 2019 roku

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Cezary Klepacz**

Protokolant: protokolant sądowy Patrycja Bogdańska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 13 sierpnia 2019 roku

sprawy z powództwa (...) SA w (...)

przeciwko T. S.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Staszowie z dnia 25 stycznia 2019 roku, sygn. akt I C 227/18 upr.

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I (pierwszym) w ten sposób, że uchyla nakaz zapłaty Sądu Rejonowego w Staszowie z dnia 29 stycznia 2018 roku, sygn. akt I Nc 1202/17 w części zasądzonej odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 25 do dnia 28 października 2017 roku i w tym zakresie powództwo oddala oraz w części zasądzonej koszty procesu ponad kwotę 2.492 (dwa tysiące czterysta dziewięćdziesiąt dwa) złote;

II. oddala apelację w pozostałej części;

III. zasądza od T. S. na rzecz (...) SA w B. kwotę 1.800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt II Ca 703/19

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 25 stycznia 2019 roku, sygn. akt I C 227/18 upr., Sąd Rejonowy w Staszowie utrzymał w całości w mocy nakaz zapłaty tego Sądu wydany w dniu 29 stycznia 2018 roku, sygn. akt I Nc 1202/17 (pkt I) i zasądził od T. S. na rzecz (...) SA w B. kwotę 1.200 zł tytułem kosztów procesu (pkt II). Apelację od tego orzeczenia w całości wywiódł pozwany, zarzucając:

1. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., polegające na dowolnej ocenie materiału dowodowego, ocenie wybiórczej oraz nadinterpretacji i wyciąganiu błędnych wniosków co do stanu faktycznego, a w konsekwencji – nierozpoznanie istoty sprawy poprzez pominięcie podniesionych zarzutów dotyczących stosunku podstawowego, nierozpoznanie z urzędu abuzywnych klauzul umowy;
2. naruszenie prawa materialnego:

- art. 385¹ § 1 k.c. poprzez niezastosowanie i uznanie, że postanowienia dotyczące opłaty przygotowawczej, prowizji i usługi (...) nie stanowią niedozwolonych postanowień umownych, mimo że nieuzgodnione indywidualnie z pozwanym kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają jego interesy;

- art. 58 § 1 i 2 k.c. poprzez niezastosowanie i przyjęcie, że opłata przygotowawcza, prowizja i usługa (...) nie mają na celu obejścia przepisów o zakazie lichwy oraz nie są sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

Wskazując na to, wniesiono o zmianę wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie kosztów procesu za obie instancje, ewentualnie – o uchylenie orzeczenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na apelację strona powodowa wносиła o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania za drugą instancję.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest w przeważającej części bezzasadna.

Przede wszystkim należy wskazać, że strona powodowa wносиła o zasądzenie świadczenia pieniężnego w oparciu o weksel własny in blanco pozwanego, stanowiący abstrakcyjne i bezwarunkowe zobowiązanie zapłaty sumy wekslowej. Dołączony do pozwu weksel (k.5) spełnia wymogi art. 101 ustawy z dnia 28 kwietnia 1936 roku – Prawo wekslowe (tekst jedn.: Dz. U. z 2016 roku, poz. 160), a zatem zobowiązanie wekslowe jest ważne – Sąd Rejonowy wyczerpująco odniósł się do zarzutów pozwanego dotyczących bezpodstawnego wystawienia weksla i nieprzedstawienia go do wykupu, które w apelacji nie zostały już powtórzone.

Natomiast pozwany nadal kwestionował zasadność roszczenia wekslowego, powołując argumentację odnośnie do umowy pożyczki gotówkowej z 14 kwietnia 2017 roku, co skutkowało przeniesieniem sporu ze stosunku wekslowego na płaszczyznę prawa cywilnego.

Sąd pierwszej instancji dokonał szczegółowej analizy roszczenia powoda w kontekście stosunku podstawowego, odnosząc się m.in. do zarzutu niezawarcia umowy i nieprzekazania środków pieniężnych z tej umowy, trafnie uznając, że podawane w wątpliwość postanowienia umowne, tj. opłata przygotowawcza, wynagrodzenie prowizyjne i opłata za usługę dodatkową (...) są ważne i wiążące pozwanego, co skutkowało uwzględnieniem żądania pozwu, zasadnego w świetle art. 10 ustawy – Prawo wekslowe w zw. z art. 6 k.c.

Pozwany w apelacji podniósł zarzut naruszenia art. 233 § 1 k.p.c., ale w zasadzie nie przeczył już temu, że zostało wykazane, iż zaciągnął zobowiązanie na warunkach określonych w umowie pożyczki. Nie negował również tego, że środki pieniężne z tytułu tej umowy zostały jemu przekazane, a on sam ze swojego zobowiązania wywiązał się tylko w niewielkiej części (spłacił dwie raty: 540 zł i 550 zł).

Zarzuty naruszenia art. 58 § 1 k.c. i art. 385¹ § 1 k.c. wzajemnie się wykluczają. Postanowienie umowy (wzorca umownego) sprzeczne z bezwzględnie obowiązującym przepisem ustawy jest w myśl art. 58 § 1 k.c. od początku nieważne i nie może być uznane za niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Postanowienie takie nie wywiera skutku prawnego i nie może kształtować praw i obowiązków konsumenta, zatem nie jest w stanie rażąco naruszyć jego interesów. W konsekwencji nie może też podlegać ocenie z punktu widzenia zgodności z dobrymi obyczajami. Tym samym art. 385¹ k.c. nie może być traktowany jako przepis, który przewiduje inny skutek w rozumieniu art. 58 § 1 in fine k.c., w szczególności ten, że na miejsce nieważnych postanowień czynności prawnej wchodzi odpowiednie przepisy ustawy (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2011 roku, III CZP 119/10, LEX nr 688470)

Brak podstaw do uznania, że wskazana umowa zawiera klauzule niedozwolone w rozumieniu art. 385¹ k.c., zgodnie z którym, postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie (poza postanowieniami

określającymi główne świadczenia stron) nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Uznanie konkretnej klauzuli umownej za postanowienie niedozwolone wymaga zatem łącznego wystąpienia dwóch przesłanek: sprzeczności z dobrymi obyczajami i rażącego naruszenia interesów konsumenta. Tę ostatnią należy rozumieć jako nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron. Obie wymienione formuły prawne służą więc ocenie tego, czy kontrolowane postanowienia przekraczają określone przez ustawodawcę granice rzetelności kontraktowej w zakresie kształtowania praw i obowiązków stron konsumenckiego stosunku obligacyjnego (por. wyroki: Sądu Najwyższego z dnia 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, LEX nr 1369424 i Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 18 czerwca 2013 r., VI ACa 1698/12, LEX nr 1369424).

Zakwestionowane postanowienia umowne żadnej z tych przesłanek nie spełniają. Każda z należności została jasno sprecyzowana w treści umowy, a pożyczkodawca w sposób uczciwy poinformował T. S. o ich wysokości oraz o zaliczeniu ich do sumy zaciąganego zobowiązania. Pozwany potwierdził własnoręcznym podpisem wybór oferty (...) jako dodatkowego uprawnienia w związku z zawartą umową pożyczki, przy czym skorzystanie z niego nie stanowiło warunku udzielenia pożyczki, a akceptując tę opcję, zgodził się na zapłatę wynagrodzenia, które wynikało z realizacji tej usługi. Nie można więc przyjąć, że powód nałożył na pozwanego obowiązki nieznajdujące pokrycia w uzyskanej korzyści, a zatem, że nadużył swojej pozycji silniejszej strony umowy.

W dacie zawierania umowy obowiązywał już art. 36a) ustawy z dnia 12 maja 2011 roku o kredycie konsumenckim (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 roku, poz. 993 ze zm.), przewidujący sposób określenia maksymalnego poziomu pozaodsetkowych kosztów kredytu konsumenckiego. Sąd Rejonowy szczegółowo wyjaśnił, że należności te, przewidziane w umowie, a skontrolowane przy zastosowaniu wskazanego w powołanym przepisie wzoru, nie przekraczają dopuszczalnego maksymalnego limitu przewidzianego przez ustawodawcę. Nie można więc przyjąć, że konieczność uiszczenia przez pozwanego opłaty przygotowawczej – 129 zł i wynagrodzenia prowizyjnego – 7.771 zł, nawet powiększonych o cenę za dodatkową usługę (...) – 1.100 zł, przy uwzględnieniu wysokości udzielonej pożyczki – 9.000 zł, okresu kredytowania (36 miesięcy) i ryzyka niewykonania przez kredytobiorcę zobowiązania, może być uznana za zobowiązanie zmierzające do obejścia prawa, skutkujące nieważnością umowy (art. 58 § 1 i 3 k.c.).

Z tych względów powództwo o zapłatę sumy 18.372,75 zł dochodzonej od pozwanego na podstawie weksla in blanco z dnia 14 kwietnia 2017 roku, w tym 18.350 zł z tytułu pozostałych do spłaty rat oraz 22,75 zł umownych odsetek za opóźnienie wyliczonych na datę wypełnienia weksla (k.6, 87-88, 90), jest zasadne. Dopuszczalną wysokość sumy wekslowej określa bowiem deklaracja wekslowa, która odwołuje się stosunku podstawowego (k.131), por. uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2011 roku, I CSK 715/10, LEX nr 110284.

Strona powodowa żądała ostatecznie zasądzenia odsetek ustawowych za opóźnienie, co znajduje oparcie w treści art. 48 pkt 2) ustawy – Prawo wekslowe, z tym, że wypowiedzenie umowy wraz z wezwaniem do wykupu weksla w terminie 30 dni, zawierającym informację o możliwości zapoznania się z oryginałem weksla w siedzibie Spółki, zostało doręczone T. S. w dniu 28 września 2017 roku (k.6, 143), zatem roszczenie stało się wymagalne w dniu 29 października 2017 roku i dopiero od tej daty należne są odsetki ustawowe za opóźnienie w zapłacie świadczenia w myśl art. 38 i art. 73 cyt. ustawy (por. m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 listopada 2004 roku, I CK 224/04, LEX nr 277075 i z dnia 30 czerwca 2010 roku, V CSK 461/09, LEX nr 852599 oraz postanowienie tego Sądu z dnia 13 grudnia 2018 roku, I CSK 316/18, LEX nr 2591565).

Mając to na uwadze, zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c., zmieniono zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że uchylono nakaz zapłaty Sądu Rejonowego w Staszowie z dnia 29 stycznia 2018 r., sygn. akt I Nc 1202/17, w części zasądzającej odsetki ustawowe za opóźnienie za okres od dnia 25 do dnia 28 października 2017 roku i w tym zakresie oddalono powództwo.

Zmianie podlegało także rozstrzygnięcie o kosztach procesu, ponieważ należna powodowi z tego tytułu, w myśl art. 100 zdanie drugie k.p.c., suma to 3.692 zł: wynagrodzenie pełnomocnika – 3.600 zł (§ 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych – tekst jedn.: Dz. U. z 2018 roku, poz. 265), opłata od pozwu – 75 zł (art. 19 ust. 2 pkt 1 w zw. z art. 28 pkt 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w brzmieniu obowiązującym w dacie orzekania) i opłata skarbową od pełnomocnictwa – 17 zł. Natomiast Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego koszty procesu w kwocie 3.847 zł (w nakazie zapłaty – 2.647 zł oraz w wydanym po rozpoznaniu zarzutów wyroku – 1.200 zł, jako uzupełniające wynagrodzenie pełnomocnika), uwzględniając uiszczoną przez powoda kwotę 230 zł (k.7v.) jako opłatę od pozwu, zamiast kwoty 75 zł, co oznacza nadpłatę w wysokości 155 zł. Natomiast kwota 6 zł tytułem opłaty od wniosku o nadanie klauzuli wykonalności (k.7v.) zostanie rozliczona, gdy taki wniosek zostanie złożony.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w oparciu o art. 100 zdanie drugie i art. 99, w zw. z art. 108 § 1 zdanie pierwsze k.p.c., zasądzając od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.800 zł tytułem wynagrodzenia pełnomocnika, według stawki z § 2 pkt 5) w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1) powołanego rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 roku.

Zarządzenie: odpis wyroku z uzasadnieniem doręczyć pełn. powoda.

K., dn. 2 września 2019 r.